

Transskription af:

TEKLA

Episode 2: 33 år om at skrive en opera – hvad gik galt for Tekla?

Vært: Louise Trier

Medvirkende: Thomas Husted Kirkegaard, musikhistoriker og Soleima (Sarah Mariegaard). Teklas stemme: Julie Bang

Udvikling og tilrettelæggelse: Louise Trier og Isa Naja Buhl

Redaktør: Rune Sparre Geertsen

Thomas Husted Kirkegaard: Det er en tidlig april morgen i København, og solen er lige akkurat begyndt at kigge op over hustagene. Men Tekla er allerede oppe og på vej mod den lokale avis kiosk. Hun går med hurtige skridt hen mod den lille kiosk. På mange meters afstand ser hun, at ejeren af kiosken først lige er ved at åbne. Forpustet tager hun imod dagens avis og smider to mønter på disken og løber hen til den nærmeste bænk, hvor hun slår op på første side. Hendes blik løber hurtigt ned over siderne, mens hun mumler overskrifterne for sig selv. Hvor er det? Hun er lige ved at give op, men så falder hendes blik endelig på overskriften. Der står det sort på hvidt, at en opera komponeret af en dansk kvinde skal opføres i Tyskland. Stoltheden bobler i maven på hende. Tænk engang. Det er hendes opera, hendes musik, der nu skal opføres for fuldt orkester. Og hele verden ved det. Du lytter til andet afsnit af 'TEKLA', en serie om en af Danmarks første og største kvindelige komponister, Tekla Griebel, en komponist, der har opnået mere end de fleste kvinder på hendes tid turde drømme om, men som ikke desto mindre har været en parentes i dansk musikhistorie. For Tekla har nået at lægge en snedig plan for sit eftermæle. Et eftermæle, som hun selv har gjort klar til at blive genopdaget af fremtiden, og som nu 80 år efter hendes død er landet i hænderne på en musikforsker.

Thomas Husted Kirkegaard: Hvis der er én ting, der kendetegner hendes musikalske stil, så er det, at hun har en enorm fortællelyst. Det sprudler simpelthen af dramatiske virkemidler i hendes musik.

Louise Trier: Det her afsnit handler om Teklas liv efter musikkonservatoriet, hvor hun for alvor skal til at folde sit talent ud. Men hendes visioner møder modstand, og hun tager en beslutning, der får

konsekvenser for resten af hendes karriere. Du skal også møde sangeren og musikskaberen Soleima, der har kæmpet et helt år med sit pladeselskab, fordi de ville have hende til at gå en anden vej end hendes egne kunstneriske visioner.

Soleima, Sarah Mariegaard: Jeg synes i hvert fald, at der er en tendens til, at kvinder skal passe mere ned i den der store pop-kategori.

Louise Trier: Vi starter på Musikmuseet for da Thomas er midt i arbejdet med Teklas dokumenter, gør han et opsigtsvækkende fund. Hvad har vi her?

Thomas Husted Kirkegaard: Det her er så librettoen til hendes livsværk, Kong Hroars Skjalde. Den her opera, som hun bruger 33 år på at gøre færdig. Og det er en, ja, indbundet notesbog, hun åbner op her. Og her står der lidt forskellige noter med blyant ovre på venstre side, og så står der ellers Kong Hroar, Skjaldeopera i tre akter. Da jeg læser librettoen fra Musikhusets arkiv, så tænker jeg, at det er simpelthen for god en historie, det her. Så kan man se det der med det strækker sig faktisk fra 1893 til 1924.

Louise Trier: Og hvad tænker du, da du læser det?

Thomas Husted Kirkegaard: Ja, jeg tænker der ligger jo altså... For det første ligger der et interessant værk her, som jeg glædede mig til at komme i gang med at læse. Og for det andet, så tænker jeg hold da op, 1893-1922, hvad er der dog... Hvad er der dog sket i mellemtiden, for det har taget så lang tid?

Louise Trier: Tekla er altså begyndt at skrive på den her opera, Kong Hroars Skjalde få år efter hun er færdig med musikkonservatoriet. Men hun bliver først færdig med den 33 år senere.

Thomas Husted Kirkegaard: Så noget af det første, der lige fanger min opmærksomhed er, at første scene foregår jo ved kong Helges gravøl. Kong Helge er død...

Louise Trier: Et imponerende værk, som bygger på en vikingehistorie skrevet af Adam Oehlenschläger, altså ham, der også har skrevet den danske nationalsang: 'Der er et yndigt land'

Thomas Husted Kirkegaard: Jeg bliver imponeret over ambitionsniveauet i 'Kong Hroar skjalde'. Det er en forholdsvis kompleks handling, som sætter de forskellige dikotomier op over for hinanden.

Louise Trier: Helten Rane og skurken Ragnvald udkæmper en kamp mellem asatro og kristendom, mellem det lille uskyldige Danmark og den blodige vikingefortid, mellem det bløde og humanistiske og det krigeriske og autoritære.

Thomas Husted Kirkegaard: Så tænker jeg det her er simpelthen for interessant, og jeg må bare finde musikken til den her.

Louise Trier: Og Thomas finder partituret til Kong Hroar Skjalde i Det Kongelige Teaters bibliotek i Operaen.

Thomas Husted Kirkegaard: Det, der mødte mig, var tre tykke bind, som var flot læderindbundet, tilbage fra Teklas egen tid, og som havde ligget i snart 100 år i deres arkiv uden at blive rørt ved.

Louise Trier: Thomas er imponeret over, hvor spændende en handling Tekla har skrevet over Adam Oehlenschlägers bog, og da han finder de tre tykke bind med det fulde orkesterpartitur, går det hurtigt op for ham, at musikken lever op til handlingens kvaliteter. Skal vi prøve at spille noget?

Thomas Husted Kirkegaard: Det kan vi godt. Så skal jeg lige herover og finde det.

Louise Trier: Vi er så heldige, at der står et flot skinnende sort flygel i musik museet.

Thomas Husted Kirkegaard: Det her er et Bösendorfer, som er et af de gode mærker, haha, med flygler (Thomas spiller flygel).

Thomas Husted Kirkegaard: Altså, for det første vil jeg sige, at jeg er imponeret over skalaen af det her værk. Det er jo tre virkelig gennemkomponerede og interessante interessante akter. Og så bliver jeg jo imponeret over hendes måde at sætte det i musik på, som stadigvæk, kan man sige, er romantisk og typisk for den romantiske skole, men som for mig at se er virkelig, virkelig dygtigt gjort og virkelig, virkelig interessant. Så et eksempel på noget romantisk er for eksempel ligner tæppet går. Så er der sådan en lidt mystisk, lidt mystisk akkord, der kører rundt med den her lidt folkeviseagtige melodi og så kommer der sådan nogle (...) ordentlige hak i musikken. Den der slags pludselige fremstød. Hvis der er én ting, der kendetegner hendes musikalske stil, så er det, at hun har en enorm fortællelyst. Det sprudler simpelthen af dramatiske virkemidler i hendes musik.

Louise Trier: Og en af de virkemidler, Tekla excellerer i, er musikalske karakteristika af de personer, der optræder i operaen. I Kong Hroars Skjalde er det f.eks. skurken Ragnvald.

Thomas Husted Kirkegaard: Her er det. Det er ham, der skal synge den første mindesang om den afdøde konge, og det er virkelig noget, hvor der er smæk på. Jeg kan ikke synge det, den ligger simpelthen for højt for mig. Men altså, det starter først med et lillebitte forspil, siger hun.

Louise Trier: Og så er der hovedpersonen Rane, han er operaens helt, som står for de humanistiske og bløde værdier.

Thomas Husted Kirkegaard: Og han synger en en smuk lyrisk sang, som i hvert fald lige i begyndelsen ikke ligger for højt til. Så jeg kan godt prøve at synge det, så han han synger: (Thomas synger:) "Stille høj med vårens friske skud, skjald i din favn Kong du-du-du..." Der fik jeg lige teksten galt i halsen.

Louise Trier: Rane og Ragnvald, helten og skurken, har fået hver deres toneart at udtrykke sig gennem.

Thomas Husted Kirkegaard: Hvis vi lige prøver at først lige at høre Ragnvald. Altså han starter i g-mol. Med den her meget specielle melodi Ranes sang, den går i tonearten des-dur, og prøv at høre de to akkorder efter hinanden. Altså både dur og mol er jo modsætninger. Mol er det her, vi forbinder med det sørgelige og det triste og så videre. Dur forbinder vi med det glade.

Louise Trier: Og det er helt bevidst, at Tekla bruger musikken til at understrege, at de to er fortællingens modstandere.

Thomas Husted Kirkegaard: Her er to modpoler. Her er to forskellige verdener, som kæmper imod hinanden.

Louise Trier: Men ikke nok med at Kong Hroars Skjalde er en spændende opera, der sprudler af historiefortælling... Ifølge Thomas kandiderer den også til at være dansk kulturarv på højeste niveau.

Thomas Husted Kirkegaard: I en alternativ virkelighed synes jeg, at Kong Hroars Skjalde af Tekla Griebel havde været en oplagt nationalopera. Det, vi lige nu kalder Nationaloperaen, er Maskarade af vor store komponist Carl Nielsen. Men med Kong Hroars Skjalde har vi altså en opera, som meget eksplicit handler om Danmark og om den nationale identitet. Det er på en måde en genfortælling af Oehlenschlägers 'Der er et yndigt land, det står med brede bøge'. Vi ved, at vi har den her vikingefortid med de harniskklædte kæmper, men nu hviler de deres bene. Tiden er blevet en anden. Danmark er et lille land med bløde dale osv. Og det er lige præcis den her nationalidentitet, som operaen handler om.

Louise Trier: Okay, den lader vi lige stå et øjeblik. Så Thomas mener, at den her opera Kong Hroars Skjalde har format til at være en af de vigtigste operaer i danmarkshistorien, hvis ikke den vigtigste, vores nationalopera. Og nu vil det være helt på sin plads at spille noget af den med fuld orkester på. Men det kan ikke lade sig gøre, for musikken er aldrig blevet indspillet. Faktisk er operaen aldrig nogensinde blevet opført. Der er ikke et eneste orkester, der har set det her partitur. I stedet har den ligget i 100 år og samlet støv i et arkiv. Men hvis den er så god, hvordan kan det så være? Det kan måske hænge sammen med det tidspunkt, hvor Tekla bliver færdig med operaen.

Thomas Husted Kirkegaard: Vi er jo på et tidspunkt i, ja, hun bliver først færdig med den i 1925. Og på det tidspunkt, der er der både tolvtonemusik og impressionistisk musik og ekspressionistisk musik og alle mulige ting. Så på den måde er det på det tidspunkt en lidt bagudskuende musik.

Louise Trier: I løbet af årene har musikken bevæget sig længere og længere væk fra den højromantiske stil, som Tekla komponerer Kong Hroars Skjalde i. Så derfor er et endnu vigtigere spørgsmål måske, hvorfor er hun 33 år om at blive færdig med den? Vi ved, at der i hvert fald er én grund til det, og den har at gøre med en mand ved navn Henrik Hennings.

Thomas Husted Kirkegaard: Henrik Hennings er direktør for den kongelige Hofmusikhandel, som er et Nodeforlag.

Louise Trier: Som direktør for et Nodeforlag er Henrik Hennings først og fremmest forretningsmand.

Thomas Husted Kirkegaard: Nodeforlagene har jo en meget, meget vigtig funktion på det her tidspunkt, hvor musik jo ikke er noget man hører på en cd eller på en playliste på Spotify. Musik er noget, der distribueres med noder, og det bliver distribueret til mange hjem med klaver, så derfor er det vigtigt at komme ind som komponist og få en kontrakt med et forlag, hvor musikken kan blive udgivet og cirkulere.

Louise Trier: Og Tekla er et sted i sin karriere som komponist, hvor det er altafgørende at få kontakt med nodeforlagene.

Thomas Husted Kirkegaard: Hun begynder også at tjene penge på at for eksempel at akkompagnere sangere, når de skal øve deres partier til opera og så videre. Og igennem nogle af de her kontakter bliver hun så sat i forbindelse med Henrik Hennings.

Louise Trier: Tekla får en aftale med Hennings om at udgive hele fem sanghæfter med flere sange i hver. Og en dag foreslår han, at hun går i gang med et større værk. Og på det tidspunkt der er arbejdet med Kong Hroar endelig begyndte at glide for Tekla.

Teklas stemme, Julie Bang: I begyndelsen var jeg hæmmet af selvkritik, men efterhånden greb stemningerne mig, så der fremkom smukke og dybe motiver. Det var kun lidt tid og ro, der forundrede mig, men arbejdet gik godt og hurtigt frem, og den halve opera var allerede skitseret.

Louise Trier: Så en aften, da Hennings har inviteret hende på middag, beslutter hun at indvie ham i projektet.

Thomas Husted Kirkegaard: Så hun tager hjem til Henrik Hennings og præsenterer det både for ham og hans kone Betty Hennings, som er en berømt skuespillerinde.

Louise Trier: Tekla står i stuen i parrets fine Frederiksberg villa. Hun betragter Henrik Hennings sorthåret med høje tindinger, små briller og overskæg og hans kone Betty Hennings i en elegant aftenkjole og skinnende perleøreringe. Tekla kan dufte stegen fra køkkenet, og på spisebordet er der dækket op med stearinlys og sølvtøj og krystalglas. Hennings er kendt for sin talentpleje, og grænsen mellem privatliv og arbejdsliv er sjældent særlig skarpt trukket op. Hun prøver at skjule, hvor nervøs hun er over, at hun snart skal til at præsentere sin ide for dem. Før de sætter sig til bords, rækker Henning hende et glas champagne. Hun ryster på hånden og kommer til at spilde, da hun tager imod det. Under hovedretten, da der på et tidspunkt bliver stille, griber hun chancen, og hun lægger den halve libretto til Kong Hroar frem på spisebordet, men både Henrik Hennings og Betty kigger overraskede på hende, og pludselig kan hun mærke varmen brede sig fra halsen og op i ansigtet. Hun begynder at fremstamme sin idé, men når ikke at sige meget mere end et par linjer, før Henrik Hennings rømmer sig og tager librettoen.

Teklas stemme, Julie Bang: Hr. og fru Hennings læste teksten, hvorefter direktøren opfordrede mig til at lægge den væk. Der var ikke brug for endnu en gammel nordisk opera.

Thomas Husted Kirkegaard: De er ikke superbegeistrede. De beder hende faktisk om at lægge den her opera til side. Og deres begrundelse er, at de synes ikke, at der er plads til endnu en vikingeopera. På det her tidspunkt har komponisten Julius Bækgaard lige fået opført sin vikingeopera Frode. Så af den grund siger de, at hun skal lægge den til side.

Louise Trier: Tekla har en følelse af at have fået en mavepuster.

Teklas stemme, Julie Bang: Dette kommer på tværs. Jeg var jo i fuld gang med Kong Hroar og ville nødig standse.

Louise Trier: Så tænder Hennings en cigar og går over til et chatol, hvor han finder en anden stak papirer frem.

Thomas Husted Kirkegaard: I stedet for Tekla Griebels egen libretto. Så foreslår Henrik Hennings, at hun skal arbejde med en libretto skrevet af Ejnar Christiansen.

Louise Trier: Med en klump i halsen betragter Tekla det tynde hæfte på bordet foran hende. Alt, hvad hun ser, er en lille ubetydelig en-akters opera. Operaen, som Henrik Hennings vil have Tekla til at skrive musik til, hedder 'Skøn Karen' og bygger på en gammel svensk folkevis.

Thomas Husted Kirkegaard: Og historien i folkevisen er, at vi har hende her, den unge, smukke Karen, som er blevet forelsket i en fyr, hun har mødt aftenen før. Det viser sig så, at den fyr faktisk er kongen og altså er en gift mand. Og kongen opsøger hende og bliver ved med at lægge an på hende. Men nu hvor hun har fundet ud af, hvem han egentlig er, så afviser hun ham og vil gerne have æren i behold.

Louise Trier: Og så går historien ellers med, at kongen gør adskillige forsøg på at score Karen, som bliver ved med at afvise ham. Altså nærmest et eventyr med en form for MeToo tema.

Thomas Husted Kirkegaard: Og Henrik Hennings beder Tekla om at sætte den her til musik. Og det beslutter hun sig for at begynde på.

Louise Trier: Henrik Hennings forslag betyder altså, at Tekla sparker sit eget hjertebarn, Kong Hroars Skjalde til hjørne for i stedet at skrive musik til bestillingsværket Skøn Karen. Men hvorfor tager Tekla denne her beslutning? Hvorfor lader hun sig overtale? Det kommer vi tilbage til. (...)

Soleima, Sarah Mariegaard: Jeg tænker faktisk, at vi skal sidde her...

Louise Trier: Vi er taget hen for at besøge sangeren og sangskriveren Soleima i hendes studie i København.

Soleima, Sarah Mariegaard: Herinde der har vi en masse gear. Det er med ude at spille, når vi spiller live. Jeg hedder Sarah, og jeg har et artistprojekt, der hedder Soleima.

Louise Trier: Soleima, der i virkeligheden hedder Sarah Mariegaard, har ligesom Tekla stået i en situation, hvor hendes samarbejdspartnere i musikbranchen har forsøgt at overtale hende til at følge en anden vej end hendes egne kunstneriske visioner. Den historie starter i 2018, hvor hun bliver signet på et stort pladeselskab i New York.

Soleima, Sarah Mariegaard: Og det er selvfølgelig en stor mulighed og også en stor ære og alt muligt, det der med at få et pladeselskab i New York, der har flere penge og flere kræfter og alt muligt, det er noget, jeg gerne vil. Jeg udgiver min musik på engelsk og på det tidspunkt og vil gerne prøve kræfter med den rejse.

Louise Trier: Soleima rejser til New York og kommer hurtigt ind i varmen hos de topprofessionelle folk på pladeselskabet. De har indflydelse i musikbranchen og sætter hende i kontakt med andre musikere i byen. Og pludselig ser Soleima sig selv stå og jamme i nogle af New Yorks bedste indspilningsstudier.

Soleima, Sarah Mariegaard: Det er nogle virkelig dejlige mennesker, og vi samarbejder, og jeg har sessions rigtig mange sessions derovre, som de hjælper med at sætte op, og så går vi lige så langsomt i gang med det der arbejde med at lave en plade sammen.

Louise Trier: Men som samarbejdet skrider frem, finder Soleima ud af, at hun og pladeselskabet har vidt forskellige forventninger til det album, hun arbejder på.

Soleima, Sarah Mariegaard: Så går det sådan ret hurtigt op for mig, at de gerne vil have projektet i en anden retning. Og det er sådan meget sådan noget med, helt klassisk, de vil gerne have, at det lyder mere kommercielt, mere poppet, så det passer ind på diverse forskellige platforme.

Louise Trier: Men det er Soleima ikke interesseret i.

Soleima, Sarah Mariegaard: Jeg er ret klar på min egen vision på det her tidspunkt. Jeg vil gerne have, at det skal lyde mere organisk. Altså meget sådan left field pop music.

Louise Trier: Left field pop music, der er mere eksperimenterende og med en mindre poppet lyd. Men selvom det er Soleima, der er kunstneren, så har hun ikke særlig meget at skulle have sagt.

Soleima, Sarah Mariegaard: Og med den slags ting er det jo sådan, at man sælger sine rettigheder, når man signer, i hvert fald med et major label, som jeg gjorde, så i virkeligheden er det jo dem, der bestemmer over musikken.

Louise Trier: Soleima er ikke alene om at føle, at hun skal tilpasse sig et bestemt billede af en kvindelig musiker. DR's rapport 'Kvinderne i musikken' har for nylig vist, at 79% af de kvindelige musikere oplever, at de laver om på sig selv for at passe ind.

Soleima, Sarah Mariegaard: Enten kan du bare gøre det her, eller også kan vi bare blive ved med at skrive sange i en uendelighed, og så udgiver vi ikke noget. Og det er jo også et sted, man ikke har lyst til at stå.

Louise Trier: Det betyder, at arbejdet med albummet bliver en lang forhandling med pladeselskabet.

Soleima, Sarah Mariegaard: Det er også hårdt at blive ved med at sige nej. Så det bliver hele tiden, jeg. I får lidt der, og så får jeg lidt her, og det bliver sådan lidt en over et års lang kamp mellem og på en eller anden måde beholde en eller anden form for kunstnerisk integritet og personlighed, kan man vist nærmest sige.

Louise Trier: Og måske har den her kamp noget at gøre med, at hun er kvinde.

Soleima, Sarah Mariegaard: Altså, man vil ikke kunne sige, at jeg har været mere eksponeret for at blive skubbet i den retning. Men er der alligevel noget i tiden og noget? Noget i forskellen mellem kvinder og mandlig musik, der gør, at jeg måske er blevet det? Jeg synes i hvert fald, at når jeg kigger på det, at der er en tendens til, at kvinder skal passe mere ned i den der store pop kategori, altså hvor der er en lidt bredere ramme, når det kommer til til til mandlige kunstnere. Altså, de kan måske få lov til at lave noget lidt mere left field musik, som så alligevel bliver opfattet som popmusik.

Louise Trier: Selvom det er en kamp, lykkedes det at blive færdig med albummet, og Soleima tager på turné rundt til nogle af USA's største byer. Men så sker der noget, der er helt ude af hendes hænder, og som ender med at blive hendes kunstneriske redning. Det er en verdensomspændende Coronapandemi.

Soleima, Sarah Mariegaard: Og så lukker landet ned eller verden ned. Og det betyder jo så, at jeg skulle have været rigtig meget i USA, og jeg skulle have været tilbage og turnere mere, og der var alle mulige ting, der ligesom lå i støbeskeen for os.

Louise Trier: Men i stedet ender Soleima med at sidde og skrive sange i sit lille interimistiske kælderstudie hjemme i København omgivet af sin ukulele, sin banjo, guitar, keyboards og mikrofoner.

Soleima, Sarah Mariegaard: Det ender med, jeg skriver rigtig meget selv hernede i studiet, hvor vi sidder lige nu. Og af en eller anden grund er det ligesom danske sange, der kommer ud af mig. Det var det trygge, det var det sikre. Det var ligesom det, oven på både Corona, som er usikkert, og hele den her kunstneriske proces, som har været usikker.

Louise Trier: Soleima vender tilbage til at skrive på dansk, ligesom hun gjorde helt oprindeligt, da hun startede med at lave musik. Og det går selvfølgelig ikke, når pladeselskabet er amerikansk, så hun må afslutte samarbejdet med dem.

Soleima, Sarah Mariegaard: Og det blev så starten på en ny rejse for mig.

Louise Trier: Tilbage i 1890'ernes København begynder Tekla at arbejde med at skrive musik til Skøn Karen, hvor hovedkarakteren Karen bliver udsat for adskillige scoringsforsøg fra en konge, der er en magtfuld og gift mand. Og imens indleder Tekla selv et bekendtskab med en gift mand, nemlig Mephistofeles, eller rettere ham, der spillede Mephistofeles dengang på Det Kongelige Teater.

Thomas Husted Kirkegaard: Ni år efter at Tekla Griebel så Algot Lange på scenen på Det Kongelige Teater i rollen som Mefistofele selv, begynder hun at få sangtimer hos ham.

Louise Trier: Det er en veninde, der introducerer Tekla for den 16 år ældre svenske operasanger Algot Lange.

Thomas Husted Kirkegaard: Algot Lange er svensk baryton operasanger. Han bliver en meget berømt operasanger og har mange store roller.

Louise Trier: Tekla står i musikværelset i Algot Langes herskabslejlighed. Han er i starten af 50'erne og hun i slutningen af 20'erne. Han er moderigtigt klædt med små runde briller og et imponerende overskæg formet som et stort cykelstyr. Som han står der ved siden af flygelet, synes Tekla han er flot og maskulin.

Thomas Husted Kirkegaard: Når man læser hendes dagbøger, så kan man se, at det er ikke kun det her med sang, som har interesseret hende. Hun var også interesseret i Algot Lange som person. Hvem ved, om hun har været det, lige siden hun så ham i rollen som Mefistofele?

Louise Trier: Hun bliver henrykt, når hun kigger rundt på de hundredvis af operaværker, han har stående. Og hvis ikke det var fordi, hun var kommet for at synge, kunne de tale om dem i timevis. Da de skal til at øve skalaer, tjekker han hendes kropsholdning. Som en fast procedure bukker han sig ned og griber fat om hendes ankler for at placere fødderne i korrekt afstand, og bagefter lægger han en diskret hånd på hendes lænd for at få hende til at ranke ryggen korrekt. Og Tekla kan mærke, at sommerfuglene begynder at flakser rundt i maven.

Thomas Husted Kirkegaard: Der er det problem, at Algot Lange, her, er en gift mand og er ikke på markedet, kan man sige. Så det er en ret ulykkelig kærlighedshistorie, der begynder at udvikle sig.

Louise Trier: Samtidig med at den her forelskelse for alvor begynder at spire, tager Teklas komponistkarriere pludselig et kvantespring.

Thomas Husted Kirkegaard: I 1895 lykkedes det formentlig Henrik Hennings at trække i nogle tråde, således at Skøn Karen faktisk bliver opført på det, der hedder Stadttheater Breslau.

Louise Trier: Nu har Tekla travlt, for hendes opera skal have premiere i en tysk version i byen Breslau, der dengang var en del af det tyske kejserrige. Problemet er bare, at der kun er sat klaver til og ingen andre instrumenter. For som du måske kan huske fra sidste afsnit, så fik hun ikke lært instrumentationshåndværket godt nok på konservatoriet.

Teklas stemme, Julie Bang: Den smule instrumentation, jeg havde lært i professor Mallings fællestimer, var ikke tilstrækkelig, følte jeg. Så det blev min trofaste, utrættelige far, der instrumenteret hele den lille opera, der forresten slet ikke var så lille, men svarer til en to-akters.

Louise Trier: På denne måde når Tekla altså at blive færdig med sin opera, og da Hennings modtager partituret, bliver han så begejstret, at han og hans kone pludselig møder op hjemme hos Tekla for at fortælle hende det.

Thomas Husted Kirkegaard: De har siddet og fået lov til selv at spille Skøn Karen igennem, og nu er det gået op for dem, hvor fantastisk et værk det er, og Griebel skriver selv hvordan et par dage senere sad hun og spiste fisk med sin far hjemme i deres lidt fattige hjem, og pludselig braser de to mennesker ind, Henrik Hennings og Betty Hennings.

Teklas stemme, Julie Bang: Nu forstod de, hvor meget talent der skjulte sig i den. Kort sagt, de havde opdaget mig. Og det synes at være Dem en glæde at kunne føre dette talent frem i lyset.

Louise Trier: Hennings trækker i alle de tråde han kan. Ikke nok med at operaen skal opføres i Breslau, han sender den også til Det Kongelige Teater i København og til operahuse og teatre rundt omkring i Europa. Og Skøn Karen bliver i den grad bemærket.

Thomas Husted Kirkegaard: Da den danske presse får nys om, at vi har en dansk kvindelig komponist, som får opført en opera i udlandet, så er det jo noget af en sensation.

Louise Trier: Og det er altså derfor, Tekla en tidlig forårmorgen skynder sig ud ad døren og ned til den nærmeste kiosk for at købe dagens avis og for at se, hvordan pressen skriver om hendes opera.

Thomas Husted Kirkegaard: Og pressen skriver mange små artikler om, at det er den første danske kvindelige operakomponist, som gør det her.

Louise Trier: Men premieren, der løber af stablen en aprilaften i 1895, bliver lidt anderledes, end Tekla drømmer om. Der er nemlig en af de medvirkende i forestillingen, der kommer ud for et uheld.

Thomas Husted Kirkegaard: Undervejs i Operaen. Så er der en munk, der falder ned fra en bro og mister sin kappe, sit kostume i forbindelse med det. Så man kan se, at det var en af dem, som før var klædt ud som ridder lidt tidligere i scenen. Og publikum griner, og dagbladene skriver om det. Og det hele er faktisk lidt af en fiasko. Det, man lægger mest mærke til, var det her scene uheld.

Louise Trier: Verdenspremieren på Skøn Karen bliver altså noget af et antiklimaks. Udover at uheldet på scenen stjæler al opmærksomheden, så får opførelsen også kritik for at være blevet til i hastværk. Så til trods for at Teklas musik faktisk får ros, så bliver det altså overskygget af den dårlige opførelse og den langtrukne handling.

Thomas Husted Kirkegaard: Og det er rigtig ærgerligt for Tekla, for på det her tidspunkt ligger hendes opera faktisk til bedømmelse på Det Kongelige Teater.

Louise Trier: Altså Det Kongelige Teater, hvor hun i tidernes morgen fik sit kald. Det Kgl. Teater, som er den højest agtede operascene i hele landet.

Thomas Husted Kirkegaard: Og da de læser i bladene, at det ikke er gået særlig godt i Breslau, så sender de operaen tilbage til Tekla Griebel. De vil ikke opføre den.

Louise Trier: Så skøn Karen, som alle var så begejstrede for ender med at blive en stor fiasko. Og det er dobbelt ærgerligt. For i dag ved vi, at Tekla samtidig havde et mesterværk i støbeskeen, nemlig hendes hjertebarn Kong Hroar, og det dropper hun netop på grund af fadæsen med skøn Karen. Men hvorfor stod Tekla ikke fast på sin oprindelige vision om at skrive operaen om Kong Hroar?

Thomas Husted Kirkegaard: Hvis hun havde stået fast og sagt: Nej, jeg vil skrive Kong Hroars Skjalde færdig først. Jamen, så kan det jo godt være, at Henrik Hennings ikke havde været interesseret i at fortsætte samarbejdet. Det kan være, at Det Kongelige Teater synes at ej, hun skal altså lige bevise sit værd i nogle andre genrer først. Så jeg kan godt forstå, at hun har vurderet, at mit bedste træk nu i min karriere er nok at tage imod det her tilbud. Men altså, hvis hun, hvis det nu havde kunnet lade sig gøre for hende at skrive Kong hroars, skal først og få den opført, så tror jeg, at så havde historien om hende set anderledes ud.

Louise Trier: Så hvad gør Tekla nu, efter Skøn Karen er blevet en eklatant fiasko. I næste afsnit får hun en ny chance for at vise, hvad hun kan. Men vil det lykkes Tekla at bryde igennem denne gang?

Thomas Husted Kirkegaard: Store dele af kongefamilien var mødt op. Pressen var mødt op. Der blev skrevet om det i rigtig mange forskellige aviser.

Louise Trier: I næste afsnit har vi også inviteret sangeren og sangskriveren Fallulah i studiet for at høre, hvordan hun har tacklet det at være kvinde i musikbranchen.

Fallulah: Jeg følte mig meget isoleret, og jeg følte mig meget forkert hele tiden. Jeg synes, det var rigtig, rigtig svært.

Louise Trier: Tekla er produceret af Mono Mono for Vores tid med støtte fra William Demant Fonden. Du kan finde flere podcasts om historie ved at søge på Vores tid i din podcast app. Mit navn er Louise Trier, og jeg har tilrettelagt den her serie sammen med Isa Naja Buhl. Mikkel Bøgeskov Andersson har lavet lyddesign, Rune Sparre Geertsen var redaktør og Julie Bang har indtalt citater fra Teklas erindringer. Du hørte musik af Soleima og koncertoptagelser af Tekla Griebels musik.

[Vores Tid – Nationalmuseets Mediehus](#)

[Episode 2: 33 år om at skrive en opera – hvad gik galt for Tekla?](#)

Lyddesign: Mikkel Bøgeskov Andersson

Produceret af MonoMono for Vores Tid